

neturim krūtinės chirurgo. Daugiau kiti nieko, paguldyti keli nauji su divertikulitu, šlapimo takų infekcija, lyg ir viskas, atrodo.

Viena mano dalis džiaugiasi, kad toks budėjimas kliuvo ne man, o žmonėms, kurie žino kaip su tuo susitvarkyti. Kaip reikia kelti žmones į reanimaciją? Iš kur gauti reanimobilį? Kaip derinti šituos dalykus? Gustė tikrai to nežinojo, bet dabar išsiaiškino ir žinos. O aš, kaip visada, džiaugiuosi praslydusi. Eina šikti, kokia aš kvaiša...

—

– Nepersidirbai ir dabar dėl to pergyveni, – atsidūsta Ignas, – Gustė dabar, aišku, labai susireikšminusi, kad viską išmano po savo šeštadieniuko.

– Aš tikrai nebūčiau įsižeidusi, jei šeštadienį būčiau galėjusi suvalgyti pietus, net baigus darbą negalėjau jų suvalgyti, nes tol, kol esi ligoninėje, visi tavęs ko nors klausia, – burbteli Gustė, valydamą servetėlę akinius, – galų gale viską išsinešiau į stotelę ir ten ėdžiau kaip koks ugabuga primatas.

– Gustė, čia tik tu su tokiu budėjimu susitvarkyt gali, – giriu Gustę, – parodyk paskyrimus, žinau, kad *nusifotkinai*.

– Atsiųsiu atsiųsiu tau tuos paskyrimus. O šiaip tai man juos budintysis surašė, – prisipažįsta, – ir visą laiką burbėjo, nieko neaiškino, kodėl skiria, pagal ką koreguoja, čia pagal mokslą, pagal papročius ar pagal ką? Kai paklausiau, kodėl būtent toks antibiotikas, tik riktėlėje NES TOKS YRA SPINTOJ.

– Aš tau sakiau, labai svarbu tai, kas yra spintoj, – linksi Ignas.

– Jo jo, Igno gatvės išmintis...

Su Gustė aš eičiau į apkasus. Jai labai aišku, kas yra lengva ir kas teisinga. Gustė tiki, kad jei labai labai stengsies, viskas pasiseks, o jei nepasisekė, tai per mažai stengeisi. Gustė nelinkusi pasakoti apie savo tėvus, tad nežinau, iš kur čia ji: tokia darbšti ir pareigingą; juolab, nežinau, kodėl kurso pirmūnė (ji neprisipažino, Ignas pasakė) yra mano bendradarbė, o ne kokia neurochirurgė. Nieko blogo būti vidaus ligų gydytoju, bet aš galvojau, kad Gustėi tiktų būti kuo nors ypatinga – išrasti naują smegenų kauklą ar dar vieną mikroglijos ląstelių rūšį. Gustė daug kalba apie savo senelius ir ji jiems, dar būdama studentė, pakoreguodavo

diuretikų dozes. Su Guste pakalbėjęs jautiesi taip, lyg pasaulį tikrai dar galima išgelbėti.

– Ė, Ieva, užmigai? – spragtelį pirštais Gustė. Jos rankose spalvota maisto dėžutė su pokemonais, – ką įsidėjai valgyt? Šiandien valgykloj kažkokia mėsa užkepta svogūnais ir sūrio gaminiu, bet aš turiu datulių užkandžio... Ko tu raukaisi? Negi tikrai tau geriau valgyt kancerogenus negu maistingą užkandį, kuris nesukelia gliukozės ir insulino pikų?

Pradėjus antrą savo rezidentūros savaitę veikiausiai truputį patikėjau, kad ir aš išgyvensiu rezidentūrą bei tapsiu pusėtina gydytoja. Svarbiausia, kad rezidentinėje kas nors valgytų mikrobanginėje krosnelėje šildytą maistą ir galėtų iš ko nors pasijuokti – kad ir pro ašaras.

Pirmųjų metų rezidentas pamato kyši

Vieną kartą giminės brandaus amžiaus jaunimo vakarėlyje, o jei tiksliau, dieduko laidotuvių metinėse tetos vyras manęs paklausė, ar labai didelės bus mano kišenės. Tada patikinau, kad mano kišenės bus pačios giliausios, gi turi tilpti ir telefonas, ir raktai, ir stetoskopas, ir pulsoksimetras – kitų žmonių rankinukai nėra tokie prikrauti, kokios prikrautos mano kišenės. Visiems buvo labai juokinga, tik man nelabai, nesupratau kas čia juokingo. Turėjau pradėti dirbti ligoninėje, kad suprasčiau. Juk giliose kišenėse telpa daug vokelių, dovanų kuponų, šokoladų ir kitų dalykų, kuriuos visuomenėje vadiname kyšiais.

Su glėbiu lapų, ligos istorijų (kurias vėliau juokais pavadinsiu *ligos isterijom*), spaudimo matavimo aparatu, stetoskopu, pulsoksimetru ir, žinoma, be rašiklio ateinu į palatą. Susidedu viską ant palangės, apžiūriu ir pakalbinu visus keturis pacientus, visiems papasakoju jų tyrimus, devynis kartus išklausau plaučių, pamatuoju spaudimus. Esu labai savimi patenkinta – lyg ir nieko nepamiršau. Jaučiuosi *bemaž* riestanose palatos gydytoja, nes manęs klausia „Kaip, daktare, pagal jūsų patirtį? Ar greitai pasveiks mano senelis?“ Kokia dar patirtis? Aišku, nepamirškime, kad aš jau esu daktarytė, išgyvenusi pirmąjį budėjimą, tad tos patirties tiesiog *prūdais*.

Taigi šita *pasiutusiai* patyrusi palatos daktarė netyčia ant palangės pamiršo savo spaudimo aparato lagaminėlį ir ligos istorijas. Pusę skyriaus išmaišė, kol atsiminė, kur jas padėjo.

– O kas čia? – atšąla mano viduriai, kai randu du šimtus eurų, įkištus prie spaudimo matavimo aparato. Du mano palatos pacientai jau išleisti namo prieš kokias tris dienas. Mano aparato lagaminėlis turi tokią kišenėlę baterijoms laikyti, ir aš tikrai žinau, kad ten neįsidėjau dviejų šimtų eurų. Tokios kupiūros nesu rankose laikiusi. Ir ką man dabar daryti? Kam skųstis? O jeigu visi galvos, kad aš čia tyčia tuos daiktus palikau, kad čia kokia nors neoficiali kyšių kalba, kuria netyčia prabilau? Užuoamina įkišti pinigų? Žinot, mano baba sakydavo, jog reikia vištų gūžtoj

P
A

M

I
R

Š

0

palikti kiaušinį, kad visos vištos žinotų, kur dėti kiaušinius. O tai gal ir aš čia taip netyčia padariau, gal jie galvojo, kad aš prašau jų susimokėti? Tik už ką? Ir iš viso, kuris galėjo taip padaryt? Jie visi vienodai atrodė, net marškiniai visų panašūs. Aišku, kad panašūs, juk jie ligoninės...

Ir vidurius suka, ir prakaitas muša. Net namo eiti po darbo nesinori. Nueinu į rezidentinę, bent jau ten galima nervintis ir to neslėpti. Mano nelaimei, ten ligos istorijas tvarko Gustė su Ignu. Tiksliai, ir man reikėtų susiruošti jas sutvarkyti...

– Klausyk, Guste, o ką darytum, jei gautum kyšį? – drebančiu balsu paklausiu.

– Visų pirma, tai negaučiau. Tai neįmanoma. Aš transliuoju aiškią žinutę – man jokių kyšių. Ir lipduką va turiu. Kyšiams – ne. Geriausia padėka gydytojui – paciento šypsena. Taškas.

– Guste, bet nu tarkim tu gauni, va įkiša tau...

– Iškviečiu policiją, va, dabar. Čia gi žiauru, Ieva, gi dvidešimt pirmas amžius.

– Aha... Ignai, o ką tu darytum?

– Priklausomai kiek, – nusišypso Ignas. Gustė piktai į jį dėso, – nu ką aš žinau, čia nuo situacijos priklauso, padavėjui tai palieki *tipso*, o kodėl, va, mums negalima? Ieva, o kai tau tikrinant pacientui išeinamąją angą pirštinė plyšo, ar nenorėjai turėti geresnių pirštinių?

– Ignai, man atrodo tai truputį nesusiję dalykai, - atsidūstu.

– Nežinau, jeigu tau tikrinant man užpakalį plyštų pirštinė, aš tau tikrai norėčiau už tą *triūsą* arbatpinigių palikti. Nu jei palieka ten kokius *dvam eury*, tai gal dzin? Jei kokius du šimtus, tai jau jo – reikia kaip nors spręsti... Ko tu tokia išbalus, Ieva? Tu dar nervinies dėl tos pirštinės? Ar vėl plyšo?

– Ačiū, Ignai, šiaip gal nebeprimink man to... nuotykio.

– O ko tu tokia susirūpinus? Gavai kyšį? – prisimerkia Gustė.

– Ne ne... negavau, aš tik...

– Tai bandė kas nors, ar ne? Ieva, bet tu atsisakei, ar ne?

– Jo... tai aišku, kad atsisakiau...

– Žinot, jei aš gaučiau kyšį, va, dabar, – atsiduso Ignas, – nupirkčiau skyriui dėžę prezervatyvų.

– Ar išprotėjai, kam? – paspringo datule Gustė.

– Nes jeigu pacientui tikrinant šikną plyšta apsauginės pirštinės ir pirštais rududu kabini – visiems

vienodai. Nors ant durų po to šūdą tepk. Jeigu imtų prezervatyvai plyšinėt – čia būtų kriminalas. Tai gal galim mes mautis ant pirštų prezikus ir būsim saugūs. Pažiūrėk į Ievą, ji dar dabar nesąmonių klausinėja, nes neatsigauna po savo išsamaus melenos¹⁸ tyrimo.

– Lyg kam rūpėtų, kad pacientui tikrinant išangę jai plyšo tos pirštinės, – subamba Gustė, – vedėjai pasiskundžiau dėl darbo priemonių kokybės, tai ji sakė, kad jei jos tokios blogos, galiu nesimauti tų pirštinių, tik žiedus turiu nusiimti prieš apžiūrą.

18 Melenos – tamsios išmatos, keliančios įtarimą, kad žmogus gali kraujuoti iš virškinamojo trakto. Paprastai tariant, įkišamas pirštą į išangę ir pažiūri – ar juodas. Yra ir gudresnių tyrimų, bet visi pradeda nuo šito.

Kolegų nuomonė man nepadėjo. Vis bandžiau pasigauti savo daktarytę, vedėją, kaip nors dviese pakalbėti, bet pabandyk, kad gudrus, pakalbėti su jomis prie keturių akių. Vedėja, atrodo, visą

19 Tai tokie susirinkimai, kur susirenka daug gydytojų spręsti, kaip tirti ir gydyti pacientą.

dieną negrįžo iš konsilių¹⁹, su daktaryte po to kėlėm du pacientus į reanimaciją, tuomet kitus du, kuriuos iškėlėm prieš keturias dienas, mums grąžino. Vienam

iš jų atsinaujino kraujavimas iš virškinamojo trakto, ir čia jau nebereikėjo nei išangės tikrinti, nei pirštinių mautis, viskas matėsi ir taip – visa lova pilna baisaus kvapo juodų išmatų. Tada manęs laukė krūva ligos istorijų, kurias neteisingai suklijavau ir sunumeravau...

Dienai bėgant apie tuos pinigus pamiršau.

Vos prisimenu apie juos – nudiegia mane nerimo peilis, lyg karštai įkaitinta geležimi režia palei gerklę... Gustės moralas tik patvirtino mano baimę, kad aš pati to kyšio slapčia prašiau, gal

net norėjau? Ir kaip, pagal jos įsivaizdavimą, turėjau kovoti su tokiu pinigų įkišimu? Kam kviesti policiją? Sau? Aš net pirmos algos negavau, o jau toks šleikštus pažeminimas, it šūdina virvė nusitempė per mano pirmą rezidentūros mėnesį.

Na, ant to paties grėblio nelipsiu. Nukisau tuos pinigus į kuprinės dugną ir kūkt kūkt, gailiai paverkiau. Niekam nieko neskaičiau. **Daugiau niekada aš taip nepaslysiu.**

Janina Avičienė – tokia nuostabi, jauki babytė. Galėčiau ją nors ir namo išsinešti, kaip ji mane „vaikelina“. Aš jai ir ranką glosčiau. Net kvėpavimo dažnį skaičiavau. Dažnai kvėpavimo dažnio neskaičiuojam, parašom ką nors iš akies. Jei žmogus kvėpuoja normaliai – suprasi. Jei kvėpuos per dažnai – irgi suprasi. Tada ir paskaičiuosi. Arba pulsoksimetrą uždėsi.

Babytė Janina serga plaučių trombembolija²⁰, gydym, žiūrim. Janina vis siūlo pinigėlių delne, bet aš tą delniuką vis užgniaužiu – „bus,

babyt, jumi ant vaistų“. Ir ponია Janina, duok, Dieve, jai sveikatos, tikrai sveiksta, nebedūsta, ir aš jau ruošiuosi leisti ją namo. Išleidus iš ligoninės dar reikės vartoti vaistus, bet leisti jau nebereiks. – Paimk, daktaryte, bent saldainę, kad mani taip gerai dabojai.

20 Užsikūšusios plaučių arterijos kraujagyslės; gydoma dažniausiai kraują skystinančiais vaistais.

Na, ir nebesispardžiau aš, paėmiau babytės Janinos saldainių dėžutę. Tokią, kur kažkada gavo dovanų ir laikė sekcijoje su stiklinėm durim, nes juk per gera valgyti, tokia graži. Aš, būdama daktare, su „prūdais“ patirties, nepatikrinau, ar dėžutėje yra pinigų, tiesiog, nusinešiau pas daktarus jų pavaišinti. Atidarau prie visų – ištraukiu iš kartono tuos saldainius, ir iškrenta ant grindų į dėžutę įkišta ponios Janinos dešimtinė. kažkas mano viduj lyg atšalo, ir aš kad šoksiau su taja dešimtine bėgti iki Janinos palatos tuos pinigus grąžinti.

– Nebūk durna, – subarė mane daktarytė, – imk saldainį. Žmogus kaip mokėjo, taip padėjo.

– Bet ji gi viena gyvena, pinigų neturi, ką ji sau galvoja...
– Nu jei nori, kad sukiltų jai spaudimas nuo tos dešimtinės, tai aišku, kišk, bet jei linki jai gero, nekreipk dėmesio. Jei degina tau tas pinigas rankas, paaukok kokiam vargdieniui pragerti.

Niūriai pagalvojau, kad gal ir žinau, iš kur mano daktarytės breketai, nors ši ligoninė garsėja vienomis mažiausių algų visoje Lietuvoje.

Dabar tai jau viskas, manęs niekas neapgaus. Aš pradėjau bijoti chalate net rašiklį susirasti – o jeigu pagalvos, kad čia taip ruošiu kišenę pinigams? Pradėjau bijoti, kad net įkišdama pirštą pacientui į išeinamąją angą patikrinti, ar nėra kraujavimo, šiknoj rasiu banknotą. Ar klausant plaučių įkiš į chalato kišenę. Visus saldinius išplėšydavau pacientams prie akių, dramatiškai krisdavo į brendžio pakuotę sukišti banknotai, nors neplanavau to brendžio net liesti.

Nieko iš pacientų neimdavau, bet išpurtydavau vis tiek – iš pedagoginių paskatų. Į gėles ir atvirukus įsukti pinigėliai, už šokolado etiketės uždėti banknotėliai. Labiausiai stebindavo pacientai, kurie sugebėdavo įkišti pinigus į savo ligos istorijas, kai atnešdavau pasirašyti, kad išleidžiu iš stacionaro. Grįždavau su tomis istorijomis ir jas įnirtingai išpurtydavau ant žemės, lyg nežinočiau kas viduje. Iškritusius banknotus palikdavau ant žemės. Pacientai nesuprasdavo, kam čia tas spektaklis. Kai kas net pagalvojo, kad paliko per mažai. Bet jeigu žmonės nesupranta gražiuoju, nesupranta bloguoju, tai kaip supras?

Gustė ir Ignas nepasakojo, kad jiems taip būtų. Matyt, tikrai ant mano kaktos nėra tokios aiškios žinutės, kokią transliuoja Gustė. Nors imk ir išsitatuiruok.

Aš nesuprantu, tikrai nesuprantu KAIP pacientams neužtenka pinigų pavežėjimui iš ligoninės namo, bet užtenka jų surūkyti du blokus cigarečių ir kišti man? Ir apskritai, ką už tuos pinigus aš turėčiau padaryti geriau? Nieko. Antibiotikai ir fiziologinis tirpalas juk visiems vienodas. Ar turėčiau ką nors daugiau paskirti? Kokį nors brangų tyrimą? Aš juk pirmųjų metų rezidentė.

Aš – niekas. Pabandyčiau paskirti tai, kas nebūtina, vedėja naktį pabustų ir atlėktų mane į vietą pastatyti. Užvakar paskyriau kraujo tyrimą dvi dienas iš eilės. Dar dabar viena ausis užkritisusi nuo vedėjos kaukimo NU IR KAS BUS PASIKEITĘ PER VIENĄ DIE-NA? KAS BUS PASIKEITĘ? NA? AŠ KLAUSIU KAS?..

Aš – pirmųjų metų rezidentė – dar neturiu nuomonės tyrimų ir gydymo klausimais. Dar nemoku pati savarankiškai sutvarkyti dokumentacijos, net vaistų nuo spaudimo vienam kartui bijau paskirti. Aš savarankiškai dar nusišikti, atsiprašant, negaliu, tai kodėl man pacientai kiša pinigų? Aš jaučiuosi pasiturinti. Iki rezidentūros dirbau truputį tai poliklinikos registratūroj, tai išversdavau kokią straipsniuką, o čia – tūkstantis į rankas. Viename darbe. Ir nuomai, ir mokesčiams pakanka. O dar mes dviese gyvenam, per pusę dalijamės. Man sunku žiūrėti į savo pirmą algą, nes daugelis pacientų, bandančių duoti man kyšį, tikrai uždirba mažiau nei aš, o išlaidų, susijusių su sveikata, turi daugiau.

– Nu, šventoji Ieva, ko tokia pikta? Su kuo dabar kapojais? – linksmai klausia Ignas.

– Nieko naujo. Man tiesiog ant kaktos parašyta, kad myliu pinigus.

– Aš jau galiu pasakyti šiandien, kad rafaello yra akcija. Ir aroma gold kavai. Praeitą savaitę visi nešė jakobsą, šią – aroma gold.

– O čia blogai? Aš nežinau, negeriu kavos.

– Nežinau, tiesiog jeigu valgyčiau ir gerčiau viską, ką neša, suskaustų skrandį.

– Ką aš žinau, mačiau kaip ėdi po tris rafaello iš karto.

– O kas man belieka? Padėta, tai ir ėdu. Še, gal tu nori?

– Galėtų niekas nieko nepirkt ir nenešt, ačiū pasakyti, – paimu rafaello, – jau pirmas mėnuo į galą, o dar nė vienos padėkos.

– Nu tu juokus, Ievute, taisai, – įdrimba į sofutę Gustė, – gi daug paprasčiau įkišti tau į dantis rafaello negu rašyti padėką.

Dieduko giminaitė pasikrapšto piniginėje ir ištraukia 100 eurų.

- Daktare, čia jums už sunkų triūsą dėl mūsų dėdės.
- O ar aš jums minėjau, kiek kainuos dėdės kompensinės kojinės ir antikoaguliantai?
- O tai nebus kompensacijos?
- Ne, nebus kompensacijos kojinėms, jos kainuoja apie 70 eurų, kiek pacientai sakė, čia daugmaž taip.
- Ojeį, kaip brangu... Ir už ką mes mokam savo kruvinai uždirbtais mokesčiais, jei diedukui kojinės nekompensuojamos?
- Tai va, turit šimtą eurų, sumokėsit ir dar liks.
- Oi ne, daktare, ne ne, jūs pasiimkit, – bruka dėdės giminaitė man pinigus.
- Reikėtų dėdei ir maitintis įvairiau – kokią daržovę ar vaisių suvalgyt, mažiau majonezo, daugiau gero aliejaus. Dėdei gal ir kineziterapeutas naudos duotų. Mano nuomone, reikėtų pacientui dar pas podologą nueiti, nes nagai įaugę, kojos sausos ir suskirde, jis į savo batus neįkiša kojos, dėl to šlubuoja, žiūrėkit, basas eina visai neblogai. Reikėtų jam specialių batų.
- Na, juk dabar jis neims kitaip gyventi, aliejų mes kažkada pirkom, dvidešimt eurų už nepilną litrą, kur tai matyta?
- Taigi va, turit šimtą eurų.
- Nu, daktare, geriau sakykit kokius vaistus reikia gerti, – grūda pinigus man į kišenę.
- Reikėtų diedukui dantis sutvarkyti, gal ir burnos higienos. Dabar kelis kartus reikėjo sauskelnių, bet nežinau, ar jų reikės pastoviai, šituos po to galima pirkti kompensuojamus.
- Oi, dabar odontologai plėšia pinigus kaip žvėrys...
- Taigi va, turite šimtą eurų. Tai kodėl man juos kišate, jeigu niekam neturite pinigų? Kam pirkot tą šokoladą, kavą, pinigų išsiėmėt, čia dėdei kiek visko už tą šimtinę išeis.
- Nu, daktare, ką jūs čia šakojatės...